

(Ne)pozнате народне приče i легенде

2. dio

Tri bunara, jedna duša

(Ramljani)

U jednom malom selu nedaleko Otočca, u selu Ramljani, koje je ime dobilo upravo po Rimljanim koji su tu davno živjeli, rasla je civilizacija. Narod je tamo bio napredniji od svake pokrajine Ilirika i ostatka kontinenta. Iako i tada selo, Ramljani su kroz povijest izdržavali mnoge nedaće, preživjeli razne prijetnje i opstali do dan-danas. Ostala je i jedna impozantna legenda.

Pod najezdom Turaka u Ramljanima su se miješali ljudi iako se međusobno nisu smjeli vjenčati. Mnogi ljudi su imali ljubav u očima neprijateljskih vojnika i ratnici su hvatali poglede domaćih seoskih djevojaka. Turci su sagradili brojne zgrade, koje se ipak nisu mogle mjeriti po ljepoti s građevinama ljudi vjekovima već ukorijenjenima u tom selu. No, po nečemu su bili bolji. Osim što su bili bolji vojnici od seljaka koji mača nisu držali, Turci su kopali dublje od svakoga i nailazili na izvore vode tamo gdje ih nitko nije očekivao.

Legenda kaže da su u Ramljanima od davnine postojala tri duboka bunara. Plavooka seoska djevojka i časan turski vojnik su se zaljubili i nisu mogli svoju ljubav više skrivati. Pod okriljem jedne noći vojnik je bio zarobljen, a presuda je bila smrtna zbog čina koji nitko nije prihvaćao.

To jutro je vojnik pogubljen i bačen u najdublji od tri bunara. Pod tužnim okom djevojka se bacila za njim. Taj bunar i danas postoji, na njegovo dno još se nitko nije spustio. Dok su Turci uništili druga dva bunara, taj je izdržao do danas zahvaljujući dušama zaljubljenih u njemu.

Napisao: Kristijan Grahovac, 3. ekonomist (siječanj 2014.)

Kako su sveti Fabijan i Sebastijan zaustavili kugu

(Otočac)

Dugo, jako dugo čitavim poznatim svijetom gasili su se mnogi životi. Ratovi, siromaštvo i glad odnosili su duše stotina tisuća ljudi. U toj tmurnoj povijesti još je nešto uništavalo cijele civilizacije, bila je to kuga, bolest kojoj je tada bilo nemoguće stati na kraj.

Moj mali grad Otočac kao da ništa nije moglo pokoriti, ni ratovi, ni siromaštvo, n iglad, ali ono što je došlo, bilo je jače od svega. Cijela Europa bila je zahvaćena kugom, a došla je i nadomak Otočca. Bolest je danim napredovala brzinom većom od napada bilo koje vojske i opustošila sve pred sobom gdje je stigla. Preživjeli su bježali od zaraze i prešli kameni most koji je dijelio grad Otočac od divljine.

Nitko nije očekivao da se kugi može pobjeći, no Otočani su se spasili. Kako? Sveci Fabijan i Sebastijan stali su tada na veličanstveni most i borili se protiv superiornog ubojice. Oni nisu imali lijekove, injekcije, tablete, tada se gotovo ništa nije znalo o medicini. Držali su ispred sebe križ Isusa Spasitelja i ponavlјali molitvu: Oče naš, koji jesi na nebesima! Tako su radili danima, do iznemoglosti, i svojom vjerom spasili ljude od vražje pošasti. Kuga nije ušla u Otočac. Zato svake godine slavimo 20. siječnja svece Fabijana i Sebastijana jer su spasili Otočac od kuge.

Napisao: Kristijan Grahovac, 3. ekonomist (siječanj, 2014.)

Legenda o Perinki (2.) (Lipovlje)

U Švici je živjela djevojka po imenu Pera. Pera je živjela s roditeljima koji su imali svoju mlinicu u kojoj su mještanima i sebi mljeli žito. U to vrijeme ljudi su se bavili poljoprivredom, pa je tako i Pera pomagala roditeljima u tim poslovima. Radila je na polju i hranila krave i ovce. Nedjeljom je išla na misu. Jednog dana u Švicu je došao mladić, koji je radio u mlinicama. Pera se zaljubila u njega i nadala da će se vjenčati. Jednog je dana mladić dobio posao na brodu i morao je otići. Obećao je Peri da će se vratiti i biti zajedno. Pera ga je čekala, ali uzalud, on nije dolazio. Jedne nedjelje vraćajući se s mise, Pera se uputila prema slapovima, prema jami u koju je ponirala rijeka Gacka, i nestala. Uzalud su je roditelji i mještani Švice dozivali. Pere više nije bilo. Od toga dana ta jama se i danas zove Perinka.
Napisala: Tomislava Majetić, 1. ekonomist (siječanj, 2014.)

Kako su Vivoze dobile ime (Otočac, Vivoze)

Davnih dana jedan je vitez odlučio sagraditi kulu na brdu iznad jednog zaseoka. Kula će biti drvena, a za takvu kulu bilo je potrebno puno drvenih trupaca. Vitez je naredio da se trupci posijeku u leščarskoj šumi, ali je bio problem kako ih dovesti od Lešća do toga brda. Vitez i njegovi vojnici su se dosjetili da bi bilo najbolje trupce prevoziti tokom rijeke Gacke. I tako su poslali prvu pošiljku trupaca. Vojnici su te trupce kako su stizali, izvlačili van i kroz zaselak vukli konjima do brda. Nisu uspjeli cijelu pošiljku izvaditi, pa su ostavili trupce da prenoće u rijeci. Kada su drugi dan došli, trupaca nije bilo. Vitez je naručio drugu pošiljku. Ni nju nisu uspjeli tijekom dana izvaditi i opet su ostavili trupce u vodi preko noći. Kada su došli treći dan, trupaca nije bilo. Vojnici su to javili vitezu, a on je bio sav u čudu. Odlučili su napraviti sljedeću noć zasjedu da vide što se događa. Vojnici su se umirili, a kad je došla ponoć, čuju oni nešto šuška. Vide kako seljaci kradu trupce sebi za ogrjev. Kad su vojnici došli vitezu, objasnili su mu da su cijelo vrijeme seljaci krali trupce: „Vi voze vamo, vi voze namo, vi voze tamo.“ Onda je vitez zaseoku dao ime Vivoze.
Napisala: Ema Šimatović, 1. ekonomist (siječanj, 2014.)

Legenda o Luketinki (Sinac)

Prije više stotina godina Gacko polje bilo je prekriveno morem. Voda je dosezala do vrhova brda koja okružuju Gacku dolinu. Tim su morem plovili čamci i jedna velika lađa. Pristanište je bilo na brdu Luketinka iznad Gackog polja prema Ramljanima. Čovjek koji je bio glavni i odgovorni za vezanje čamaca zvao se Luka, pa je to brdo po njemu nazvano Luketinka. Jednog ljeta voda se počela povlačiti. Svakog dana vidjelo se da je ima sve manje i manje. Kada je ljeto bilo pri kraju, nestalo je mora, čamaca i lađe, ali je najčudnije bilo što nema niti Luke. Neka priča govori da je Luka umro od žalosti, a neka da ga još i danas viđaju da se lađom vozi po rijeci Gacki, ali samo po noći za vrijeme punog mjeseca.

Napisala: Martina Orešković, I. ekonomist (siječanj, 2014.)

Priča o Blažu Devčiću (Krasno)

Blaž Devčić je bio kipar rođen u Krasnu. Njegovi su roditelji imali 18-ero djece, a desetero je umrlo još u djetinjstvu. Još kao dječak Blaž je postao poznat po svom talentu za kiparstvo te su ga poslali u Zagreb na daljnje školovanje. Kad su tamo vidjeli njegov talent, poslali su ga Meštroviću na usavršavanje. Priča se da je Blaž bio bolji od Meštrovića, pa su često dolazili u sukobe. Kako se Blaž našao u financijskim problemima, prihvatio je ustaški pokret kako bi se mogao zaposliti. Jednom prilikom je pomogao partizanima, pa je zbog toga bio osuđen na smrtnu kaznu. Srećom, Blaž se nekako uspio izvući. Nakon nekog vremena partizani su ga optužili za izdaju te su ga pritvorili, mučili, tukli i maltretirali do te granice da se to odrazilo na njegovo psihičko zdravlje. Nije poznat razlog svemu tomu mučenju Blaža, ali se pretpostavlja da su mu neki ljudi htjeli uništiti život. Zbog psihičkih problema Blaž je često boravio u ludnicama, a svoj mir pronašao je jedino u Krasnu. Gdje je živio bijedno u jednoj daščari. Pošto je život zimi na jakoj hladnoći u toj daščari bio nemoguć, Blaž je zimovao u senjskom hotelu iako nije imao novaca za smještaj. Ne zna se tko je to plaćao. Dok je boravio u Krasnu, izrađivao je nadgrobne spomenike za krasnarsko groblje. Zanimljivo je da su sva slova na spomenicima koje je izrađivao bila izrazito žute boje. Umro je u senjskom hotelu, samo naklonivši glavu, a na jednom spomeniku još je prije toga napisao: „Pod stare dane borbe i života došao sam i nisam nišao ni majke ni oca živa. Dozvolom upisa ovih par slova Vaš jadni Blaž.“

Napisala: Dragica Vukelić, 1. ekonomist (siječanj, 2014.)

Legenda o vješticama (Kuterevo)

U malom selu Kuterevu, prema priči mojih predaka, prije jako puno godina postojalo je nekoliko vještica. Svi ljudi u selu prije su se bavili stočarstvom i imali krave. Vještice bi po noći pomuzle krave, pa ujutro ne bi bilo mlijeka za mužnju. Tako je bilo iz noći u noć. Za vrijeme svete mise u trenutku kada svećenik podiže sveto tijelo, na glavi vještica prikazivalo se rešeto za sijanje žita, ali to je mogao vidjeti samo svećenik.

Napisao: Ivica Bukovac, 1. ekonomist (siječanj, 2014.)

Zanatlja i siromah (Otočac)

Otac poslao sina u grad da izuči zanat. Kad je završio naukovanje, sin jedno vrijeme ostaje raditi u gradu, ali nostalgija za zavičajem vraća ga na selo. On u selu osnuje obitelj i ima djecu. Po završetku rata odluči se zajedno s obitelji vratiti u grad. Njegov susjed u selu bio je siromašan, ali pošten čovjek i roditelj mnogobrojne djece. Zanatlja odluči da veći dio svoga gospodarstva, kuću i zemlju, ostavi siromahu i njegovoj obitelji. Kad je to čuo, siromah je mislio da ga zanatlja ismijava pa su se posvađali. Ipak je uporni zanatlja privolio siromaha

da se useli u njegovu kuću i postane vlasnikom njegova imanja. Nakon toga obojica su dugo živjela u slozi.

Napisala: Ema Gomerčić, 1. ekonomist (siječanj, 2014.)

Matina ploča (Kosinj)

U maloj drvenoj kolibi pokraj sela Bakovca živio Mata zvani Mrki. Mata je bio najjači čovjek u selu, a zbog njegova izgleda i zbog toga što je bio stalno namrgoden, nitko se nije družio s njim pa se on povukao u sebe. Jedne noći u selu je izbio veliki požar. Koliko god su se seljani trudili, nisu uspjeli ugasiti vatru sve dok se nije pojavio Mata i svojom snagom i brzinom ugasio požar. U znak zahvalnosti mještani sela su se dogovorili i podigli Mati kamenu ploču uz bunar iz kojeg je Mata nosio vodu. Poslije Matine smrti mještani su nekada znali prepričavati kako navečer vide Matu, koji sav u suzama stoji kraj bunara i gleda u svoju ploču.

Napisala: Marina Martinčić, 1. ekonomist (siječanj, 2014.)

Legenda o kraljevskoj zmiji (Sinac)

Jednom davno u Sincu je živio jedan dječak koji je ostao bez roditelja. Roditelji su poginuli u požaru kada im se kuća zapalila, a dječak je nekim čudom preživio. Dječak je živio u kolibi koju je sam sagradio, a uz kolibu je sagradio i malu štalicu u kojoj je držao ovce. Pomagao je često ljudima u selu i zauzvrat dobivao hranu. Dok je jednog dana čuvao ovce, bio je zadrijemao, a za to vrijeme kraljevska je zmija ugrizla jednu ovcu. Ta je zmija imala krunu na glavi. Ovca je počela mekati što je probudilo dječaka, a kada je opazio zmiju, zgrabio je štap i lupio zmiju po glavi. Zmija je ostavila krunu što joj je spala s glave i otišla, a dječak za njom, pokušavajući je uhvatiti. Kako nije uspio, vratio se natrag i uzeo krunu. Kada je pogledao u nju, video je situaciju kada je gorjela njegova kuća. Odmah je umro i nitko više za njega nije čuo niti ga je video. Ovu legendu mi je ispričala susjeda moje bake, a za nju bih samo rekao: „Trla baba lan da joj prođe dan.“

Napisao/la: anonimno (siječanj, 2014.)

Prerušeni bogataš (Ponori)

Neki se čovjek vratio iz Amerike kao siromah. Obilazio je rodbinu bližu i daljnju, ali uzalud., nitko ga nije htio primiti. Naposljetku je otišao do jedne kućice na kraju sela, a tamo je zatekao jednu ženu s puno djece. Ta žena mu je rekla: „Dođi, pa kako nama, tako i tebi.“ I čovjek je prezimio kod njih. U proljeće im je priznao da ima velike novce koji su za njim došli iz Amerike. Čovjek je tu ženu zbrinuo i odškolovao svu djecu. Rodbina ko rodbina, kad su nanjušili novce, zvali su ga na sva slavlja i ručkove, ali on se nije odazivao. Rekao je: „Ko mi dobro ne misli u zlu, još mi gore misli u bogatstvu.“

Napisao/la: anonimno (siječanj, 2014.)

Legenda o Perinki (3.) (Ponori)

Ponor Perinka dobio je ime po ženi koja se zvala Pera, a bila je iz kuće koju u Ponorima zovemo Marijičina kuća. Pera je jednom prala veš na jarugi, a jedan čovjek iz Ponora joj je govorio: Ajde, Pero, zagazi malo dublje! Ona ga je poslušala i malo dublje ugazila, a on ju je i dalje nagovarao da uđe još dublje da bolje opere. Ona je bila onako malo povodljiva, naivna, pa se dala nagovoriti, a kad je ugazila u vodu do pasa, voda ju je odnijela u ponor. Taj čovjek više nije mogao dočekati večer u Švici jer mu se stalno ponavljala slika kako voda odnosi Peru. Više nije nikad prošao kraj Perinke, noću nije mogao spavati, mučile su ga more i na kraju je umro u mukama.

Napisao/la: anonimno (prosinac, 2013.)

Kad se na svetac radi (1.) (Ponori)

Nije dobro kad se na svetac radi. Na Ognjenu Mariju se ne radi, a to je u doba kad se žito žanje. Moja prabaka koja je bez muža ostala u 2. svjetskom ratu žela je na Ognjenu Mariju jer je zaboravila da je svetac, a netko je prolazio, pa joj je to rekao. Ona je onda rekla: Neka mi Bog oprosti. Susjeda ju je vidjela i rekla: Ako može Mara, mogu i ja!, pa je i ona žela. Navečer je iz vedra neba grom zapalio susjedin stog, a kroz prabakin stog samo je prošla prst debela streha. Zato što je prabaka zamolila Boga da joj oprosti, a susjeda nije. Uz inat i uz Boga se ne radi.

Napisao: anonimno (prosinac, 2013.)

Kad se na svetac radi (2.) (Ponori)

Na sveca se ne radi. Kad je jedna žena u Otočcu cijepala drva na Blagovijest, klipa joj se zabila u oko kad je za njom pogledala u zrak. Narod kaže da na Blagovijest zmija ugrize (izlazi van), vol se uštrklja (muhe su počele dolaziti) i gora olista. Šukundjed je na Blagovijest kresao grane i grančica ga je udarila u oko. Sutra više nije bio vidio na to oko. Jedan je čovjek išao u šumu po drva i vukao kući suharke, uprtio na rame ograna. Kad ga je susjed pitao što to radi, odgovorio je: Evo vozim grane za ognjište. Susjed mu je rekao da pogleda, a kad se čovjek okrenuo, imao je što vidjeti. Nije vukao grane, nego vrućnjak (zmijsko klupko u parenju).

Napisao: anonimno (prosinac, 2013.)

Kad se na svetak radi (3.)
(Kuterevo)

Pripovijeda se kako je jedan čovjek u Kuterevu na Tijelovo išao u šumu po drva. Kad je sjekirom zasjekao drvo, iz drveta je išla krv.
Napisala: Ivana Šporčić, 2. prodavač (prosinac, 2013.)

Zmjski dar
(Ponori)

Jedan je čoban u grmu našao zmiju i na štapu je htio baciti u vatru. Zmija je progovorila ljudskim jezikom i tražila da je ne ubije jer će mu zauzvrat ispuniti želju. Pitala ga je želi li novce. Čoban nije želio novce jer dijete nije bilo prokletno. Pitala ga je želi li razumjeti životinjski jezik, a dječak je na to pristao i pustio zmiju. Još mu je rekla da ako kome otkrije tajnu da zna životinjski jezik, umrijet će. Odrastao je i zanemario taj događaj. Kad se ženio, žena je jahala kobilu, a on pastuva. Kobila se počela potrkivati, a onda je rekla: Eh, da zna da nosim dvoje! On se na to nasmijao, a žena pitala što je. Nije htio reći, pa je žena navaljivala da joj kaže zašto se nasmijao. Kad je popustio i već joj htio otkriti zašto se nasmijao, prošli su kraj pijevca koji je rekao: Ja imam 15 koka i ni zbog jedne ne gubim glavu, a ti ćeš zbog jedne. Onda je čoban otišao do grma, našao onu zmiju i bacio je u vatru.

Napisao: anonimno (prosinac, 2013.)

Majka Božja u bijeloj kočiji
(Sinac)

Jedan je čovjek iz Sinca pripovijedao kako je dok je bio mladić u Patrolnici video Majku Božju u bijeloj kočiji s dva bijela konja. Video je kočiju po zraku kako leti prema šumi. Otišao je po brata da i on vidi, ali dok su došli, ona je nestala. Taj čovjek kaže da je prelijep osjećaj vidjeti Majku Božju u bijeloj kočiji koju vuku dva bijela konja.

Napisala: Mandica Cvitković, 2. prodavač (prosinac, 2013.)

Vještica na štapu
(Ponori)

Jednog dana jedan je čovjek u šumi sjekao drva i video vješticu kako jaši na štapu. Rekla mu je da o tome ne smije nikome reći. Kada je došao kući, on je to ispričao i oslijepio. Njegova mama je otišla na to mjesto u šumu i molila da se vrati njezinom sinu vid. Tada joj je neki glas rekao da će vratiti vid njezinom sinu, ali da ubuduće kada nešto vidi, nikome o tome ne priča.

Napisala: Ivana Rukavina, 2. prodavač (prosinac, 2013.)

**Ples vila u kolibi
(Ponori)**

Jedne večeri jedan je čovjek išao pješke kući poprekim putem i odjednom je video kolibu koje prije nije tu bilo. Pogledao je kroz pukotinu na vratima i video neke cure kako su u kolibi plesale, a bile su jako lijepе. Imale su kozje noge. Odjednom je stala i glazba i ples, a one su pitale jedna drugu što će za večeru. Jedna je rekla: „Onoga što gleda kroz pukotinu“. I tada je sve nestalo.

Napisala: Ivana Rukavina, 2. prodavač (prosinac, 2013.)

**Dječji plač u šumi
(Hrvatsko Polje)**

U ratu su ljudi sjedili u kući i kartali se. Čuli su plač djeteta u šumi. Najhrabriji su išli vidjeti što je to, ali što su se više primicali plaču i ulazili u šumu, plač je bio sve dalje i dalje. Vidjeli su da od toga nema ništa. Krenuli su kući, a plač je išao za njima. Što god su oni brže išli, plač im se brže primicao.

Napisala: Ivana Rukavina, 2. prodavač (prosinac, 2013.)

**Vile pletu pletenice konjima
(Hrvatsko Polje)**

Jedan je čovjek s konjima došao iz šume, iščešljao ih je i ostavio u štali. Kad se ujutro vratio u štalu, našao je konje s pletenicama upletonima najtanjjim vezom u grivi i repu. Govori se da su to napravile vile.

Napisala: Ivana Rukavina, 2. prodavač (prosinac, 2013.)

**Legenda o lipi kod crkve Svete Nedjelje
(Ponori)**

Pričala mi je baka kako je nekada bio usmeni zakon da ako neki veći gazda optuži seljaka za neko nedjelo, on je bio kriv, bez obzira bio ili ne bio stvarno kriv. Usred ljeta, kada se ništa posađeno ne prima, sudac je rekao optuženiku da posadi lipu ispred crkve Mlade Nedjelje. Ta crkva je izgrađena 1887. godine, a prije nje na istom mjestu je bila drvena crkva. Ako se lipa primi, nije kriv, a ako uvene, kriv je. Optuženik se bio kleo da nije kriv, ali mu nitko nije vjerovao. Kad je posadio lipu ispred crkve, za 5 dana mladica je propupala i tako je čovjek ispaо nevin. Čovjek koji ga je optužio nije htio popustiti i priznati da je pogriješio, pa je otisao iz sela. Lipa ispred crkve stoji i danas.

Napisao/la: anonimno (siječanj, 2014.)